

Діагностика схильності військовослужбовців до ігрової залежності

Про книгу

У посібнику представлені матеріали щодо таких форм прояву ігрової залежності, як проблемний і патологічний гемблінг, а також ігрова комп'ютерна залежність. Наведено сучасний діагностичний інструментарій для різних форм ігрової залежності. Методичний посібник може бути використано в практичній роботі психологів, офіцерів з МПЗ, командирів підрозділів та сержантів

ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР
ГУМАНІТАРНИХ ПРОБЛЕМ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

О. М. Кокун, В. М. Мороз,
І. О. Пішко, Н. С. Лозінська

**ДІАГНОСТИКА
СХИЛЬНОСТІ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ
ДО ІГРОВОЇ
ЗАЛЕЖНОСТІ**

МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

Видавництво
«Центр учбової літератури»
Київ – 2023

УДК 159.9.019.4:001.8(045)

Д 44

*Рекомендовано до видання науковою радою
Науково-дослідного центру гуманітарних проблем Збройних Сил України
(протокол № 08 від 29 серпня 2022 р.)*

Рецензент:

Стасюк В. В. — доктор психологічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, професор кафедри морально-психологічного забезпечення діяльності військ (сил) Національного університету оборони України імені Івана Черняховського.

Діагностика схильності військовослужбовців до ігрової залежності:
Д 44 методичний посібник / О. М. Кокун, В. М. Мороз, І. О. Пішко, Н. С. Лозінська. — Київ: «Центр учбової літератури», 2023. — 148 с.

ISBN 978-611-01-2924-4

У посібнику представлені матеріали щодо таких форм прояву ігрової залежності, як проблемний і патологічний гемблінг, а також ігрова комп'ютерна залежність. Наведено сучасний діагностичний інструментарій для різних форм ігрової залежності.

Методичний посібник може бути використано в практичній роботі психологів, офіцерів з МПЗ, командирів підрозділів та сержантів.

ISBN 978-611-01-2924-4

© Кокун О.М., Мороз В.М., Пішко І.О., Лозінська Н.С., 2023.
© «Центр учбової літератури», 2023.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ЗАЛЕЖНА (АДИКТИВНА) ПОВЕДІНКА, ЗАЛЕЖНІСТЬ, АДИКЦІЯ: ЗМІСТ ТЕРМІНІВ	9
РОЗДІЛ 2. ПАТОЛОГІЧНА ЗАЛЕЖНІСТЬ ВІД АЗАРТНИХ ІГОР (ГЕМБЛІНГ)	16
РОЗДІЛ 3. ЗАЛЕЖНІСТЬ ВІД КОМП'ЮТЕРНИХ/ОНЛАЙН-ІГОР ЯК РІЗНОВИД ІГРОВОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ.....	35
РОЗДІЛ 4. ІНСТРУМЕНТИ ТА ЗАВДАННЯ ДІАГНОСТИКИ СХИЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ДО ІГРОВОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ	50
4.1. Інструменти скринінгу та оцінки ігрового розладу	50
4.2. Основні завдання діагностики схильності військовослужбовців до ігрової залежності.....	55
РОЗДІЛ 5. ДІАГНОСТИЧНІ МЕТОДИКИ ПЕРШОГО РІВНЯ – ВИЯВЛЕННЯ ГРУПИ РИЗИКУ СЕРЕД ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	59
5.1. Методика діагностики схильності до різних видів залежності (Г.В. Лозова).....	59
5.2. Опитувальник Анонімних ігromанів (GA-20).....	64
5.3. Тест на виявлення комп'ютерної залежності (А.Р. Дроздікова-Заріпова та А.Р. Шакурова)	67
5.4. Тест для діагностики Інтернет-залежності К. Янг	72
5.5. Скринінгова діагностика комп'ютерної залежності (Л.М. Юр'єва та Т.Ю. Бoльбот)	75

РОЗДІЛ 6. МЕТОДИКИ ДІАГНОСТИКИ ГЕМБЛІНГУ ДЛЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ПСИХОЛОГІЧНОГО ВИВЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	78
6.1. Шкала хибних (помилкових) парі Neal та ін. (адаптація О.О. Карпова та В.В. Козлова).....	78
6.2. Опитувальник національного центру дослідження громадської думки NORC-DSM-IV (адаптація О.О. Карпова та В.В. Козлова)	79
6.3. Канадський індекс проблемного гемблінгу (CPGI) (адаптація О.О. Карпова та В.В. Козлова)	82
6.4. Вікторіанський опитувальник (Victorian gambling screen; адаптація О.О. Карпова та В.В. Козлова).....	85
6.5. Тест для виявлення розладів, пов'язаних із захопленням азартними іграми (іграми на гроші) GAMBLING-UDIT (Gambling 's Usage Disorders Identification Test).....	89

РОЗДІЛ 7. МЕТОДИКИ ДІАГНОСТИКИ ІГРОВОЇ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ ДЛЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ПСИХОЛОГІЧНОГО ВИВЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ .	96
7.1. Опитувальник Internet Gaming Disorder – 20 Test	96
7.2. Десятипунктовий тест на розлад, пов'язаний з грою в інтернеті (IGDT-10) / Ten-Item Internet Gaming Disorder Test (IGDT-10) / Ten-Item	99
7.3. Тест для виявлення розладів, пов'язаних із захопленням іграми з телеприставками або комп'ютерними іграми (в тому числі мережевими іграми в Інтернеті) COMP-UDIT (Computer Use Disorders Identification Test)	101
7.4. Тест на інтернет-адикцію (Т.А. Нікітіна та О.Ю. Єгоров)	107

Список літератури.....	112
------------------------	-----

Додаток.....	121
--------------	-----

ВСТУП

Однією з найбільш актуальних і складних проблем сучасного суспільства залишається проблема патологічних залежностей людини. Різноманітні форми залежності можна розглядати як спроби втечі від дійсності в якийсь інший простір свідомості.

Відомо, що різні види залежностей можуть не тільки «конкурувати» між собою, а й провокувати (потенціювати) розвиток одна іншої. Поточна поширеність різних видів хімічних та нехімічних залежностей стала результатом їх складної синергетичної та антагоністичної взаємодії. Часто людина, не розлучаючись із колишніми залежностями, додає нові залежності до старих, «накопичуючи» їх.

Науково-технічний прогрес, прискорення соціальних процесів у суспільстві призводять до виникнення та розвитку нових форм залежностей, зокрема, ігрової залежності, що реалізується за допомогою персональних комп'ютерів, через Інтернет, – так званої ігрової комп'ютерної залежності, для задоволення якої створюється під різними привабливими вивісками мережа ігрових сайтів, інтернет-закладів тощо. В нашій країні функціонування гральних закладів обмежено на законодавчому рівні. Незважаючи на це, Інтернет-простір залишається ефективним засобом для отримання інтерактивного доступу до комп'ютерних ігор, їх популяризації, що сприяє формуванню ігрової залежності. Онлайн-ігри – це стомільярдна індустрія, яка продовжує впроваджувати інновації та розширюватись у глобальному масштабі (King & Gaming Industry Response Consortium, 2018). Зі збільшенням кількості людей, які захоплюються іграми, зростає кількість потенційних ігрових комп'ютерних адиктів.

Люди різного віку грають у розважальні ігри, щоб розслабитися, кинути виклик та поспілкуватися (Yee, 2006). Незважаючи на переваги, пов'язані з іграми (Granic, Lobel, &

Engels, 2014), нічим не обмежені ігри можуть бути дуже захоплюючими та забирати багато часу, а також викликати звикання у вразливих людей (Brand et al., 2016; Higuchi et al., 2017). За останні три десятиліття все більше досліджень та клінічних даних підтверджують визнання найважчих форм неадаптивної ігрової поведінки адиктивним розладом.

Незважаючи на активне розроблення та впровадження різних медикаментозних та немедикаментозних методів лікування залежності, профілактики та реабілітації, кількість осіб із ігровою залежністю не зменшується. Так у відносно невеликій Швеції налічується понад 10 млн. зятих гравців, життя яких повністю підпорядковане хворобливій пристрасті. Курс лікування в шведській клініці коштує 200 тис. доларів і успішний лише в половині випадків.

В Україні наукові дослідження проблем, що пов'язані з ігровою залежністю, проводяться в неадекватно до масштабу проблеми незначній кількості. Відповідно, обмеженою є й кількість сучасних публікацій на цю тему українських науковців.

Попри те, що офіційних статистичних даних щодо поширеності ігроманії в нашій країні немає, невпинно зростаюча кількість звернень гемблерів до психологів і психіатрів може свідчити, що залежність від азартних ігор стала однією із серйозних медико-соціальних проблем в українському суспільстві. Ця проблема має місце і в Збройних Силах України, а поширеність гравців серед особового складу потребує окремого вивчення.

Ігромани в ЗС України складають переважну меншість, але їх чисельність без своєчасної корекційної інтервенції, запровадження ефективних програм профілактики патологічної схильності до азартних ігор та ігрової комп'ютерної залежності, може збільшитися. Зокрема, профілактична діяльність має охопити діагностичний та інформаційно-просвітницький етапи. Рання діагностика, надасть можливість виявляти ігрову залежність на

початкових стадіях. Імовірно, реальні масштаби проблеми набагато ширші, ніж ми можемо собі уявити.

Профілактично-діагностичні заходи в ЗС України щодо азартних та комп'ютерних ігор, алкоголю, наркотиків та інших психоактивних речовин покликані забезпечити загальне зниження рівня залежності від різних об'єктів вживання. Для того щоб проводити таку роботу, необхідно мати точну інформацію не лише про поширеність різних видів залежності в ЗС України, а й про характер їхньої взаємодії між собою, як на рівні окремого військовослужбовця, так і підрозділу. Одержання такої інформації неможливе без адекватного діагностичного інструментарію, здатного забезпечити комплексну оцінку всієї доступної спостереженню сукупності пристрастей, зловживань та залежностей, тобто такого інструментарію, який здатний забезпечити комплексну оцінку актуального адиктивного статусу індивіда або підрозділу в цілому.

Таким чином, актуальність досліджень у галузі діагностики адиктивних розладів обумовлена тенденцією до зростання їх поширення, що зберігається, як у всьому світі, так і в Україні. Разом з тим, суперечливість методик психологічної діагностики адиктивних ігрових розладів, що використовуються в даний час, у військовослужбовців вимагає детальної оцінки їх ефективності з урахуванням особливостей проходження військової служби, а також внесення коректив у психопрофілактичні заходи.

Разом з тим, оптимальні підходи до діагностики ігрової залежності нині остаточно незрозумілі. У доступній літературі також залишаються недостатньо висвітленими чинники передиспозиції до розвитку ігрової залежності, що ускладнює виділення груп ризику та розробку профілактичних програм.

У систематичному та всебічному огляді зарубіжні автори провели оцінку всіх доступних англомовних інструментів та відповідних доказів. Пошук у *PsychINFO*, *PsychArticles*, *ScienceDirect*, *Scopus*, *Web of Science* и *Google Scholar* виявив 32

інструменти, використаних у 320 дослідженнях (N = 462249 учасників). В результаті були відібрані найінформативніші та найнадійніші методики. Вчені сходяться на думці про важливість скринінгу порушень контролю за грою та функціональних порушень з метою раннього виявлення всього спектру неадекватної ігрової поведінки.

Методики, представлені в посібнику, можуть бути корисними в практиці психологів для діагностики у військовослужбовців ігрової залежності (*проблемного гемблінгу та розладу, пов'язаного з інтернет-грою*), а також як основа для подальших досліджень у цій галузі. Очевидно, що дослідження ігрової залежності, як складного феномена з високим рівнем впливу психологічних чинників, мають бути спрямовані на вивчення впливу всього комплексу чинників на причини та механізми розвитку залежності, а також на пошук маркерів високого ризику формування ігрової залежності у військовослужбовців.

РОЗДІЛ 1

ЗАЛЕЖНА (АДИКТИВНА) ПОВЕДІНКА, ЗАЛЕЖНІСТЬ, АДИКЦІЯ: ЗМІСТ ТЕРМІНІВ

Усередині складної та різноманітної категорії «відхильна поведінка особистості» виділяється підгрупа так званої залежної поведінки, або залежностей. Залежна поведінка особистості у вираженій формі може мати такі негативні наслідки, як втрата працездатності, конфлікти з оточуючими, скоєння злочинів, що є серйозною соціальною проблемою. Це найпоширеніший вид девіації (лат. *deviation* – відхилення), що так чи інакше зачіпає будь-яку родину.

Девіантною поведінкою людини називають систему вчинків або окремі вчинки, що суперечать прийнятним у суспільстві нормам і виявляються у вигляді незбалансованості психічних процесів, неадаптивності, порушення самоактуалізації або у вигляді ухилення від морального та естетичного контролю над власною поведінкою.

Психологічний підхід розглядає девіантну поведінку у зв'язку з внутрішньоособистісним конфліктом, деструкцією та саморуйнуванням особистості, вважаючи суттю девіантної поведінки блокування особистісного зростання і навіть деградацію особистості, що є наслідком, а іноді і метою відхильної поведінки. Девіант, відповідно до даного підходу, усвідомлено чи несвідомо прагне зруйнувати власну самоцінність, позбавити себе унікальності, не дозволити собі реалізувати наявні задатки. Так, вживання алкоголю, наркотиків чи неконтрольована участь у азартних іграх призводить до саморуйнування.

У межах психіатричного підходу девіантні форми поведінки розглядаються як преморбідні (дохворобні) особливості особистості, які сприяють формуванню тих чи інших психічних

розладів і захворювань. Під девіаціями найчастіше розуміються відхилення поведінки, що не досягли патологічної виразності з різних причин, тобто ті «начебто психічні розлади» (донозологічні), які не в повній мірі відповідають загальноприйнятим критеріям для діагностики симптомів чи синдромів. Незважаючи на те, що ці відхилення не досягли рівня психопатологічних якостей, вони все ж таки позначаються терміном «розлади». До поняття «адиктивного розладу» (англ. *addiction* – залежність, згубна звичка) відносяться як тютюнопаління та алкоголізм, так і токсикоманії, інтернет-залежність і гемблінг. Загалом, усі види згубних пристрастей об'єднані в групу «хвороби залежності».

Медична класифікація поведінкових розладів ґрунтується на психопатологічному та віковому критеріях. Адекватно до них виділяються поведінкові порушення, відповідні медичним діагностичним критеріям, тобто такі, що досягають рівня хвороби. Розділи класифікації містять перелік конкретних діагностичних критеріїв та ознак відповідно до яких цю поведінку можна віднести до хворобливого розладу. Зіставлення психологічної та медичної класифікацій дозволяє дійти висновку в тому, що вони не суперечать, а взаємно доповнюють одна одну. У частині випадків один і той же вид поведінки може послідовно набувати різних форм: незагрозлива шкідлива звичка – відхильна поведінка, що погіршує якість життя – хворобливий поведінковий розлад, що загрожує самому життю.

Здавна різні форми залежної поведінки називали шкідливими або згубними звичками, маючи на увазі пияцтво, переїдання, азартні ігри та інші пристрасті.

У сучасній медичній літературі широко використовується такий термін, як патологічні звички. Поняття «залежність» також запозичене з медицини і є досить популярним нині.

У широкому значенні під залежністю розуміють «прагнення поклатися на когось чи щось з метою отримання задоволення чи адаптації».

Умовно можна говорити про нормальну та надмірну залежність. Усі люди відчують «нормальну» залежність від адекватних уподобань, захоплень, що сприяють творчому та душевному самовдосконаленню, як ознак норми. Схильність до надмірної залежності, навпаки, породжує проблемні симбіотичні відносини чи залежну поведінку, що веде до психосоціальної дезадаптації.

Далі, використовуючи термін «залежність», ми матимемо на увазі саме надмірну прихильність до чогось.

У спеціальній літературі використовується ще одна назва реальності, що розглядається – адиктивна поведінка. Як зазначалося, у перекладі з англійської *addiction* – схильність, згубна звичка. Якщо звернутися до історичного коріння даного поняття, то лат. *addictus* – той, хто пов'язаний з боргами (засуджений до рабства за борги). Інакше кажучи, це людина, яка перебуває в глибокій рабській залежності від якоїсь непереборної сили. Певна перевага терміну «адиктивна поведінка» (*addictive behavior*), полягає в його міжнародній транскрипції, а також у можливості ідентифікувати особистість із подібними звичками як «адикта» чи «адиктивну особистість».

Адиктивна поведінка – форма девіантної поведінки, яка виявляється в прагненні піти з реальності через штучну зміну свого психічного стану. Цей механізм реалізується шляхом вживання певних речовин (алкоголю, заборонених препаратів) або повторенням будь-якого виду діяльності (ігроманія, трудоголізм, переїдання тощо), що супроводжується розвитком інтенсивних емоційних переживань. Процес «підкорює» життя людини, робить її безпомічною, позбавляє волі до протидії. Адиктивна поведінка – це одна із форм деструктивної поведінки, яка заподіює шкоду людині та суспільству водночас.

Слід зазначити, що досі ясності в застосуванні термінів «залежність» («*dependence*»), «адикція» («*addiction*»), «залежна чи адиктивна поведінка» («*addictive behavior*») немає. Найчастіше на

позначення одного й того ж феномену впливає той факт, чи знаходиться це явище, наприклад, у сфері наркології, де закріпилося застосування терміну «залежність» або у сфері психології, де з цієї проблеми частіше використовується термін «нехімічна адикція».

Більшість авторів, як у медичній, так і в психологічній літературі, не розмежовують поняття «адикція» і «залежність», вважаючи адикцію синонімом залежності, а адиктивну поведінку синонімом залежної поведінки. Інші виділяють адикцію як початкову стадію залежності, деякі повністю поділяють ці поняття. Поширеним є підхід, який розглядає адикцію, як проміжну ланку між шкідливою звичкою та залежністю (якщо звичка неконтрольована та наявна емоційна прив'язаність, то формується адиктивна поведінка).

Погоджуючись з багатьма авторами, ми у випадках де це можливо, ***використовуватимемо терміни «залежність» і «адикція», як рівнозначні, говорячи про нозологічну одиницю.***

Під адикціями розуміють будь-які нестримні потяги та захоплення, що виходять за межі норми, за яких об'єкт захоплення чи певна діяльність стає визначальним фактором поведінки людини, частково чи повністю витісняючи всі інші життєво важливі види діяльності.

Адикція – це процес, який має безневинний початок, розвивається та має завершення у формі залежності до адиктивного агента.

За Д. Р. Меерсом, «адикція – це наслідок збочення нормальності». Автор значно розширив інтерпретацію терміна, зближуючи його з поняттям девіації (лат. *deviatio* – відхилення). Аналогічно сприймає адикцію як форму патологічної поведінки, що не відповідає нормі, і Л. М. Доддс, який визначає її як «компульсивно спонукаючу активність, що характеризується інтенсивністю та неослабною завзятістю, відносною втратою автономії Его, включаючи здатність реагувати на фактори

реальності та функції турботи про себе». Таке трактування поняття дозволило суттєво розширити межі його застосування та використовувати щодо різних видів нехімічної залежності, при якій об'єктом потягу став поведінковий патерн, а не хімічна речовина.

Найкоротшу та майже недиференційовану за змістом дефініцію залежності, яка в даному форматі підходить до більшої частини психічних та поведінкових розладів, дає A.W. Shaef, визначаючи її як «будь-який процес, над яким ми не владні».

Терміном «адикт» прийнято називати людину, в якій сформовано адиктивну поведінку чи адикцію як хворобу. Залежну людину, адикта, характеризує прагнення уникати реальності шляхом штучної зміни свого психічного стану, розвитку та підтримки інтенсивних емоцій шляхом прийому психоактивних речовин чи надмірної фіксації на певних видах діяльності.

Відхід від реальності завжди супроводжується сильними емоційними переживаннями. Емоції є складовою залежності. Людина фактично залежить не від агента залежності, а від емоцій. Насамперед, важлива не модальність емоції (позитивна чи негативна), а її інтенсивність. Чим сильніша емоція, тим сильніша залежність.

Американський психіатр Р. Браун (1993) сформулював шість компонентів, універсальних для всіх варіантів адикції:

- *salience* (особливість, «надцінність»);
- *euphoria* (ейфорія);
- *tolerance* (зростання толерантності);
- *withdrawal symptoms* (симптоми відміни);
- *conflict* (конфлікт з оточуючими та самим собою);
- *relapse* (рецидив).

Відмінною особливістю адиктивної поведінки є те, що людина неспроможна впоратися зі своєю залежністю самостійно. Цей процес настільки захоплює людину, що починає керувати її життям. Людина стає безпорадною перед своєю пристрастю. Вольові зусилля слабшають і не дають змоги протистояти адикції.

Вибір адиктивної стратегії поведінки обумовлений труднощами адаптації до проблемних життєвих ситуацій. Адиктивна особистість у своїх спробах шукає свій універсальний та односторонній спосіб виживання – уникнення проблем.

Залежна (адиктивна) поведінка, як вид девіантної поведінки особистості, у свою чергу, має безліч підвидів, що диференціюються, переважно, за об'єктом адикції.

Перелік адикцій є досить широким, до нього може бути зараховано все різноманіття людських надмірностей, наприклад: жага до накопичення, до гострих відчуттів, до певних речовин тощо.

Залежно від механізмів дії всі адикції умовно поділяють на дві великі групи:

1. Хімічні (залежність від конкретних речовин). Хімічні адикції – захоплення (залежність) психотропними речовинами. У цій групі виділяють такі види залежної поведінки: алкогольна залежність, наркоманія, токсикоманія.

2. Нехімічні поведінкові (залежність від дій).

Крім того, розрізняють проміжні залежності, де безпосередньо задіяні біохімічні механізми (наприклад, залежність від їжі – переїдання чи голодування).

Першу класифікацію типів нехімічної залежності в пострадянському просторі запропонував Ц.П. Короленко.

Поведінкові адикції пов'язані з повторенням нав'язливих дій, які заспокоюють чи дають відчуття задоволення. У західній літературі для позначення цих видів адиктивної поведінки найчастіше використовується термін «поведінкові адикції». Нехімічні (поведінкові) адикції – сексуальна та любовна адикції, трудоголізм (роботогольна адикція), нестримний потяг до витрачання грошей, Інтернет-залежність, kleptomania, піроманія, патологічний гемблінг, залежність відносин, залежність уникнення, ургентна залежність, номофобія – залежність від мобільних телефонів тощо.

Крім перерахованих, на даний час описано значну кількість інших нехімічних адикцій: залежність від вправ (спортивна), духовний пошук і стан перманентної війни, синдром Тоада, або залежність від «веселого автоводіння».

Нехімічні адикції часто поєднуються з іншою психічною патологією: афективними розладами, obsесивно-компульсивними розладами, розладами особистості, неврозами та хімічними залежностями.

Адикцію, яка займає основне місце в житті людини, але не пригнічує, не витісняє інші, можна назвати переважаючою. Проблема виникає тоді, коли одна з адикцій починає домінувати та витісняє інші. Причому це може бути як переважаюча адикція, так і будь-яка інша. Тоді ми говоримо про виникнення домінуючої (надцінної) адикції. Людина стає «справжнім» адиктом. Домінуюча адикція повністю заповнює свідомість, витісняє інші адикції і мало піддається зовнішньому впливу.

РОЗДІЛ 2

ПАТОЛОГІЧНА ЗАЛЕЖНІСТЬ ВІД АЗАРТНИХ ІГОР (ГЕМБЛІНГ)

Ігрова залежність (гемблінг) – це патологічна схильність до азартних ігор. Відноситься до нехімічної (поведінкової) форми залежної поведінки. Об'єктом залежності є не психоактивна речовина, як при хімічній залежності (алкоголізмі, наркоманії), а поведінковий патерн (процес). Ігроманія, лудоманія та гемблінг є синонімічними поняттями.

Агенти ігрової залежності безмежно різноманітні. Гральні кістки, ігрові автомати, рулетка, півнячі бої, ставки на перегонах, лотереї, азартні ігри в карти покер, надмірне та довготривале використання мобільних телефонів, комп'ютерів, – основний, але не повний перелік азартних ігор, у які грає населення Земної кулі. Кількість патологічних гравців у дорослій популяції варіює від 0,4 до 3,4 %, а в деяких регіонах, особливо там, де гральний бізнес легалізовано, може сягати і 7 %.

Гра є засобом психологічного розвантаження. Проте цей засіб часто перетворюється на самоціль – і тоді розвивається ігрова залежність. Неконтрольоване захоплення іграми є актуальною проблемою сьогодення.

Формуючись, як правило, в соціально-активному віці, ігроманія призводить не лише до соціальної дезадаптації, а і до формування психічного розладу, що завдає шкоди соматичному здоров'ю, а також спричиняє деградацію суспільства.

З усіх виділених нехімічних адикцій, залежність від азартної гри була визнана хворобою зі своїми діагностичними критеріями ще в Міжнародній класифікації хвороб 10-го перегляду (МКХ-10).

Залежність від азартної гри виявляється в нестримному бажанні постійно брати участь у нескінченних епізодах азартної

WAR BOOKS
військова література

КУПИТИ